

Dunca deschide coloanele publicației sale numeroaselor știri din diferite colțuri ale lumii. Simpatizantă a cauzei polone, ea își informează cititorii, printre altele, despre sărbătorirea celui de-al cincilea centenar al Universității din Cracovia¹, despre apariția cărții lui Alexander Chodźko *Contes des paysans et des patres slaves*². Luptătoarei poloneze de la 1863, Henryka Pustowojtówna, Constanța Dunca îi face un portret pătruns de o deosebită căldură³, iar la moartea generalului H. Dembiński, pe care îl numește „un amic care cinci ani și-a zis și a fost secundul nostru părinte la Paris”, își mărturisește profunda durere, promițând să revină cu amintiri despre viața generalului⁴.

În coloanele „Amicului familiei”, a cărui contribuție la traducerea literaturilor străine ar merita cercetări mai aprofundate, apare în 1864 prospectul versiunii românești a romanului lui T.T. Jeż; *Asan* (1961). Teodor Tomasz Jeż, pe numele adevărat Zygmunt Fortunat Milkowski, trăise mulți ani în Moldova, ca reprezentant al Comitetului central democratic european înființat la Londra în anul 1850.

Scriind romanul *Asan*, Jeż a pornit de la *Letopiseții Țării Moldovei*, lucrare publicată de M. Kogălniceanu la Iași, în 1852.

Autorul prospectului, E. Benjson, de la Brăila, începuse traducerea romanului și, făcând apel la cititori pentru a-l susține prin abonamente, arăta că lectura romanului „produce o profundă emoție [...]. Intriga este picantă, vie, colorată, voi zice chiar excentrică”⁵. Apelul a rămas însă fără ecou.

Un rol însemnat în informarea cititorului român despre evenimintele din Polonia îl joacă publicațiile scoase de Edward M. Adamski, emigrant polon, spirit întreprinzător care s-a încercat și în publicistică.

Într-o suită de articole și schițe Adamski readuce în fața cititorilor momente din insurecția de la 1863.

Astfel, în *Fuga din Siberia*⁶, Adamski relatează calvarul tinerilor transportați la Ekaterinoslavsk, de unde el însuși a reușit să fugă în împrejurări ce amintesc tabloului lui Grottgger și poemul lui Alecsandri *Pohod na Sibir*.

Un episod tragic din timpul insurecției stă și la baza schiței *Libertate*⁷, dedicată unui alt emigrant polon și anume doctorului Jan Zalplachta.

Articolul *Dumnezeu există*⁸ constituie o pledoarie pentru unitatea de simțire a popoarelor care au purtat jugul robiei străine.

Literatura polonă găsește și ea ospitalitate în coloanele publicațiilor lui E.M. Adamski.

La vestea încetării din viață a marelui scriitor polon Józef Ignacy Kraszewski, directorul „României literare” va reacționa primul, exclamând: „Joseph Ignatz Kraszewski s-a sfârșit! Kraszewski nu mai este! Acesta este tipătul

¹ „Amicul familiei”, nr. 6 din 1 iunie 1864, p. 396.

² „Amicul familiei”, nr. 6, 1864, p. 393.

³ *Domnișoara Căpitan Pustovoițov*, în „Amicul familiei”, nr. 6 din 11 iunie 1864, p. 392—393.

⁴ *Generalul Jeny Dembiński*, în „Amicul familiei”, nr. 7—8, din 15 iunie și 1 iulie 1864, p. 411—412.

⁵ D. Benjson, *Assan. Roman istoric. Prospect*, în „Amicul familiei” nr. 13—14 din 15 sept. — 1 oct. 1864, p. 506.

⁶ E.M. Adamski, *Fuga din Siberia*, în „România literară”, 1889, nr. 6, p. 130—133.

⁷ E.M. Adamski, *Libertate* ..., în „România literară”, 1889, nr. 2, p. 33—37.

⁸ E.M. Adamski, *Dumnezeu există*, în „Generația nouă”, nr. 10, oct. 1894, p. 233—235.